

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

KOMISJA EUROPEJSKA

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 8 lutego 2023 r.

w sprawie unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy

(2023/C 56/01)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności ⁽¹⁾, w szczególności jej art. 6 ust. 5,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unijny Mechanizm Ochrony Ludności („unijny mechanizm”), ustanowiony decyzją nr 1313/2013/UE, służy wzmocnieniu współpracy między Unią a państwami członkowskimi i ułatwieniu koordynacji w obszarze ochrony ludności w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka, zapewnienia gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie.
- (2) Zgodnie z art. 6 ust. 5 decyzji nr 1313/2013/UE Komisja we współpracy z państwami członkowskimi określa i opracowuje unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy w obszarze ochrony ludności oraz przyjmuje zalecenia, aby uznać je za niewiążący wspólny scenariusz odniesienia, w celu przygotowania podstawy do wspierania działań w zakresie zapobiegania i zapewniania gotowości w przypadku klęsk i katastrof, które wywołują lub mogą wywołać skutki transgraniczne w kilku państwach.
- (3) Zakres geograficzny unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy obejmuje Unię i jej państwa członkowskie oraz państwa uczestniczące w unijnym mechanizmie ⁽²⁾ zgodnie z art. 4 ust. 4a i art. 4 ust. 12 decyzji nr 1313/2013/UE.
- (4) Unia zmagą się z coraz częstszymi i poważniejszymi klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka. Ze względu na zmianę klimatu i degradację środowiska Unia jest bardziej narażona na klęski i katastrofy w związku ze zwiększeniem częstotliwości i intensywności zdarzeń pogodowych, szkodliwych zanieczyszczeń, niedoboru wody i utraty różnorodności biologicznej. Klęski i katastrofy coraz częściej mają ponadto skutki o wymiarze ponadgranicznym i ponadsektorowym. Klęski i katastrofy nie tylko powodują ofiary śmiertelne i wpływają na zdrowie ludzi, ale też osłabiają dobrobyt gospodarczy i prowadzą do nieodwracalnych strat w środowisku, różnorodności biologicznej i dziedzictwie kulturowym. Należy zatem wzmocnić odporność na klęski i katastrofy na szczeblu Unii i w państwach członkowskich. Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy mają przyczynić się do wzmocnienia odporności na klęski i katastrofy oraz poprawić zdolność Unii i jej państw członkowskich do radzenia sobie ze skutkami obecnych i przyszłych klęsk i katastrof. Kompleksowe i zintegrowane podejście do zarządzania ryzykiem związanym z klęskami i katastrofami ma kluczowe znaczenie dla wzmocnienia odporności.

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924.

⁽²⁾ W świetle art. 28 ust. 1 decyzji nr 1313/2013/UE odniesienia do państw członkowskich obejmują również państwa uczestniczące w rozumieniu art. 4 pkt 12 decyzji nr 1313/2013/UE. W Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności uczestniczą Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Islandia, Macedonia Północna, Norwegia, Serbia i Turcja.

- (5) Wzmacnianie odporności na klęski i katastrofy powinno opierać się na szczegółowych zasadach i podejściach horyzontalnych.
- (6) We współpracy z państwami członkowskimi ustanowiono unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy; cele te przedstawiono w załączniku do niniejszego zalecenia.
- (7) Przy ustalaniu unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy szczególną uwagę zwrócono na specyficzne potrzeby grup szczególnie wrażliwych. Potrzeby te powinny zostać uwzględnione przy wdrażaniu i przeglądzie unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy.
- (8) Przy wdrażaniu i dalszym rozwijaniu unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy należy dążyć do synergii i komplementarności z odpowiednimi międzynarodowymi ramami odporności, takimi jak ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych, oraz z innymi sektorowymi inicjatywami Unii w zakresie budowania odporności na klęski i katastrofy. Zwiększy to ogólną zdolność Unii i jej państw członkowskich do stawienia czoła skutkom klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka.
- (9) Należy zatem pogłębić i rozszerzyć współpracę na organy krajowe i odpowiednie organy na odpowiednim niższym poziomie poza obszarem ochrony ludności, a także dostawców podstawowych usług, w tym w sektorze transportu, oraz zainteresowane strony w sektorze prywatnym, organy pozarządowe, środowisko naukowe i ekspertów w dziedzinie dziedzictwa kulturowego. Szybkie przekazywanie danych – dostępnych, interoperacyjnych i nadających się do wielokrotnego użytku – ułatwi współpracę międzysektorową i transgraniczną.
- (10) Taka współpraca może również obejmować współpracę cywilno-wojskową zgodnie z decyzją 1313/2013/UE ⁽³⁾.
- (11) Właściwe organy państw członkowskich, Komisja i odpowiednie agencje unijne w ramach swoich odpowiednich mandatów powinny być gotowe do reagowania na różne rodzaje i skalę klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, w tym na wypadki przemysłowe, morskie i inne związane z transportem, stany zagrożenia zdrowia i sytuacje kryzysowe charakteryzujące się niepewnością oraz zdarzenia zakłócające, które mogłyby stanowić wyzwanie dla operacji ochrony ludności lub ciągłości działania.
- (12) Zgodnie z art. 6 ust. 5 decyzji nr 1313/2013/UE unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy mają zostać opracowane na podstawie scenariuszy dotyczących teraźniejszości i przyszłości, z uwzględnieniem wpływu zmiany klimatu na ryzyko związane z klęskami i katastrofami, danych dotyczących przeszłych zdarzeń oraz międzysektorowych analiz skutków, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie wrażliwych. Jednocześnie planowanie zarządzania klęskami i katastrofami oraz przygotowywanie scenariuszy, o czym mowa w art. 10 decyzji nr 1313/2013/UE, ma uwzględniać prace przeprowadzone w związku z unijnymi celami w zakresie odporności na klęski i katastrofy. W związku z tym opracowanie celów i przygotowywanie scenariuszy są ze sobą ściśle powiązane. Scenariusze posłużą jako źródło dowodów i informacji dotyczących ryzyka, które powinny leżeć u podstaw formułowania celów. Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy powinny z kolei określać obszary istotne dla odporności na klęski i katastrofy, a tym samym stanowić podstawę przygotowywania scenariuszy.
- (13) Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy powinny być zatem poddawane stałemu przeglądowi i modyfikowane w świetle postępów w ich opracowywaniu i wdrażaniu, nowych okoliczności i zmieniających się potrzeb.
- (14) Sprawozdania składane na podstawie art. 34 ust. 2 decyzji nr 1313/2013/UE powinny zawierać regularne informacje m.in. na temat postępów w osiągnięciu unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy,

⁽³⁾ Zastosowanie środków wojskowych pod cywilnym dowództwem może stanowić – w ostateczności – znaczący wkład w reagowanie na klęski i katastrofy. W przypadku gdy wykorzystanie zasobów wojskowych do wsparcia ochrony ludności zostanie uznane za stosowne, współpraca z wojskiem będzie przebiegać zgodnie z warunkami, procedurami i kryteriami określonymi przez Radę lub jej właściwe organy i dotyczącymi udostępniania na potrzeby unijnego mechanizmu zasobów wojskowych koniecznych do ochrony ludności. Współpraca ta powinna być także zgodna ze stosownymi wytycznymi międzynarodowymi.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

PRZEDMIOT I CEL

1. Zgodnie z art. 6 ust. 5 decyzji nr 1313/2013/UE niniejsze zalecenie ustanawia unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy w obszarze ochrony ludności, a także ogólne zasady wdrażania tych celów oraz sprawozdawczości i przeglądu w ich zakresie.
2. Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy stanowią niewiążący wspólny punkt odniesienia służący wspieraniu działań w zakresie zapobiegania klęskom i katastrofom oraz gotowości na klęski i katastrofy, które powodują lub mogą powodować skutki transgraniczne w wielu państwach, oraz zwiększaniu zdolności Unii i jej państw członkowskich do radzenia sobie z takimi klęskami i katastrofami oraz wytrzymywania ich skutków. Cele określają obszary priorytetowe i związane z nimi cele szczegółowe służące wzmocnieniu odporności unijnego mechanizmu i państw członkowskich na klęski i katastrofy.

HORYZONTALNE ZASADY I PODEJŚCIA LEŻĄCE U PODSTAW ODPORNOŚCI NA KLĘSKI I KATASTROFY

3. Krajobraz zagrożeń szybko się zmienia. Częstsze i intensywniejsze klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka mają skutki transgraniczne i międzysektorowe oraz powodują straty ludzkie i gospodarcze. Aby zachować zdolność podmiotów zajmujących się ochroną ludności do skutecznego zarządzania wieloma przyszłymi zdarzeniami zakłócającymi, należy wzmocnić odporność na klęski i katastrofy.
4. Wzmocnienie odporności na klęski i katastrofy w obszarze ochrony ludności powinno być:
 - a) **kompleksowe** – poprzez objęcie **pełnego cyklu zarządzania klęskami i katastrofami**, zapobiegania, gotowości, reagowania i usuwania skutków;
 - b) **przewidujące** – w miarę możliwości ograniczając czynniki ryzyka związane z klęskami i katastrofami oraz zapewniając odpowiednią gotowość, by skutecznie i wydajnie reagować na klęski i katastrofy;
 - c) **międzysektorowe i transgraniczne** – poprzez promowanie podejścia, które uwzględnia współzależności między różnymi rodzajami ryzyka, zapewnia spójność między odpowiednimi sektorami polityki i zachęca do współpracy między państwami członkowskimi ponoszącymi wspólne ryzyko. Współpraca i koordynacja powinny sprzyjać spójności, optymalizować synergie i wspierać spójne działania między sektorami i szczeblami sprawowania rządów, w tym regionami, organami i zainteresowanymi stronami;
 - d) **oparte na wiedzy i dowodach** – poprzez poleganie na dogłębnym zrozumieniu ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami, w tym gospodarczych, środowiskowych i społecznych skutków klęsk i katastrof. W tym celu należy wspierać badania naukowe i innowacje oraz pogłębiać wymianę wiedzy, w tym wyników dobrych praktyk w badaniach naukowych, wymianę danych, ciągłą ocenę i uczenie się.
 - e) **sprzyjające włączeniu**: należy dopilnować, by nikt nie został pominięty, przez uwzględnienie szczególnych potrzeb i czynników powodujących podatność poszczególnych osób na zagrożenia, takich jak płeć, wiek, sytuacja ekonomiczna, wykształcenie i pochodzenie społeczne, niepełnosprawność oraz ekspozycja geograficzna na ryzyko szczególne;
 - f) **zrównoważone**: uwzględniając rozwiązania oparte na zasobach przyrody, wpływ zmiany klimatu i degradacji środowiska na ryzyko związane z klęskami lub katastrofami oraz zapobieganie wpływowi klęsk i katastrof na środowisko i łagodzenie tego wpływu, ze szczególnym uwzględnieniem zminimalizowania wpływu działań w zakresie ochrony ludności na środowisko.

UNIJNE CELE W ZAKRESIE ODPORNOŚCI NA KLĘSKI I KATASTROFY

5. Aby wzmocnić odporność na klęski i katastrofy w obszarze ochrony ludności, konieczne są następujące działania:
 - a) przewidywanie – poprawa oceny ryzyka, przewidywania i planowania zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami;
 - b) przygotowanie – zwiększenie świadomości ryzyka i gotowości społeczeństwa;
 - c) ostrzeganie – wzmocnienie wczesnego ostrzegania;
 - d) reagowanie – zwiększenie zdolności reagowania unijnego mechanizmu;
 - e) zapewnienie bezpieczeństwa – zapewnienie solidnego systemu ochrony ludności.

6. Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy wymienione w pkt 5 opisano w załączniku do niniejszego zalecenia.
7. Zachęca się państwa członkowskie i Komisję do podejmowania niezbędnych działań i środków w ramach unijnego mechanizmu, aby możliwe było osiągnięcie celów Unii w zakresie odporności na klęski i katastrofy. Zachęca się je do wspierania współpracy z partnerami krajowymi, regionalnymi i międzynarodowymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i zainteresowanymi stronami z sektora prywatnego.
8. Zachęca się je do zapewnienia synergii i komplementarności z odpowiednimi międzynarodowymi, europejskimi lub krajowymi ramami, strategiami, planami i programami w celu dalszego wzmocnienia ogólnej zdolności Unii i państw członkowskich do radzenia sobie ze skutkami klęsk i katastrof.
9. W szczególności, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c) decyzji nr 1313/2013/UE, przy dalszym rozwijaniu i doskonaleniu planów zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie, w tym w zakresie współpracy transgranicznej, państwa członkowskie mają uwzględnić unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy oraz ryzyka związane z klęskami i katastrofami, które niosą ze sobą lub mogą nieść skutki transgraniczne w kilku państwach.
10. Zachęca się państwa członkowskie do udziału we wzajemnych ocenach dotyczących oceny zdolności zarządzania ryzykiem, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. e) decyzji nr 1313/2013/UE, aby przyczynić się do osiągnięcia celów Unii w zakresie odporności na klęski i katastrofy.
11. Komisja powinna wspierać osiągnięcie celów Unii w zakresie odporności na klęski i katastrofy za pośrednictwem unijnej sieci wiedzy w zakresie ochrony ludności, ustanowionej zgodnie z art. 13 decyzji nr 1313/2013/UE, oraz innych środków w ramach unijnego mechanizmu.

PRZEGLĄD I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

12. Unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy powinny być stale poddawane przeglądowi i aktualizowane w świetle postępów poczynionych w ich osiągnięciu oraz w związku z nowymi okolicznościami i zmieniającymi się potrzebami, z uwzględnieniem przygotowania scenariuszy i planowania zarządzania klęskami i katastrofami, o czym mowa w art. 10 ust. 1 decyzji nr 1313/2013/UE.
13. Na potrzeby przedstawianych co dwa lata sprawozdań, o których mowa w art. 34 ust. 2 decyzji nr 1313/2013/UE, zachęca się do ścisłej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi w celu ustanowienia metodyki monitorowania postępów w osiągnięciu celów Unii w zakresie odporności na klęski i katastrofy. Metodyka taka powinna obejmować analizę aktualnej sytuacji i poziomów bazowych dla każdego z obszarów objętych celami oraz określać odpowiednie wskaźniki.
14. Zachęca się państwa członkowskie do przekazywania Komisji odpowiednich informacji na temat osiągnięcia unijnych celów w zakresie odporności na klęski i katastrofy.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 lutego 2023 r.

W imieniu Komisji
Janez LENARČIČ
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK

Unijny cel w zakresie odporności na klęski i katastrofy nr 1: Przewidywanie – poprawa oceny ryzyka, przewidywania i procesu planowania zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami

Dobre zrozumienie istniejących i pojawiających się zagrożeń jest warunkiem wstępnym zapobiegania negatywnym skutkom klęsk i katastrof lub łagodzenia ich skutków. Państwa członkowskie i Komisja powinny zatem nadal zwiększać swoją zdolność do identyfikowania i oceny ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami, w szczególności klęskami lub katastrofami o potencjalnych skutkach transgranicznych i międzysektorowych. Ogólnoeuropejskie scenariusze klęsk i katastrof powinny poprawić zdolność Unii do przewidywania przyszłych kryzysów i zagrożeń dla życia i zdrowia. Państwa członkowskie i Komisja powinny również opierać się na sektorowych i wielosektorowych ocenach ryzyka⁽¹⁾. Państwa członkowskie i Komisja powinny podjąć działania wyprzedzające, wprowadzając konkretne środki zapobiegawcze i środki gotowości oraz dbając o planowanie zarządzania ryzykiem na poziomie unijnym, krajowym i odpowiednim niższym poziomie. Państwa członkowskie powinny wykorzystać wsparcie dostępne w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności („unijny mechanizm”) i innych funduszy unijnych⁽²⁾ w celu wspierania inteligentnych inwestycji na rzecz zapobiegania klęskom i katastrofom służącym ochronie obywateli przed klęskami i katastrofami, przystosowaniu się do zmiany klimatu i przyspieszeniu transformacji ekologicznej.

Cel: Poprawa do 2030 r. zdolności Unii i państw członkowskich do identyfikowania i oceny odpowiednich zagrożeń związanych z klęskami i katastrofami o potencjalnych skutkach transgranicznych i międzysektorowych oraz do wykorzystywania tych informacji na potrzeby wzmocnienia działań w zakresie zapobiegania klęskom i katastrofom oraz gotowości na klęski i katastrofy, w tym strategii zmniejszania ryzyka, przewidywania klęsk i katastrof, planowania zarządzania ryzykiem oraz działań w zakresie reagowania.

Aby wspierać i monitorować realizację tego celu, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe**1.1 Poprawa ogólnounijnych zdolności w zakresie przygotowywania scenariuszy:**

Do końca 2023 r. Komisja powinna, we współpracy z państwami członkowskimi, zakończyć przygotowywanie kluczowych transgranicznych scenariuszy międzysektorowych obejmujących 16 głównych rodzajów ryzyka, na które narażona jest Unia.

Państwa członkowskie powinny dopilnować, by ich scenariusze klęsk i katastrof zostały wykorzystane do przygotowania scenariuszy ogólnoeuropejskich.

Scenariusze powinny stanowić podstawę dalszych działań Unii i państw członkowskich w zakresie zapobiegania, gotowości, w tym strategii zmniejszania ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami, przewidywania klęsk i katastrof oraz planowania i reagowania w zakresie zarządzania ryzykiem.

Po 2023 r. scenariusze powinny być stale aktualizowane i w razie potrzeby rozszerzane.

1.2 Lepsza ocena ryzyka:

Komisja powinna w dalszym ciągu ulepszać unijne zestawienie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. c) decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013⁽³⁾, co pozwoli zapewnić kompleksową europejską perspektywę ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami. Unijny przegląd ryzyka związanego z klęskami i katastrofami powinien opierać się na ocenach ryzyka na poziomie krajowym i niższym oraz na szczeblu transgranicznym w obszarze ochrony ludności oraz na odpowiednich ogólnounijnych ocenach ryzyka⁽⁴⁾, a także na sektorowych i wielosektorowych ocenach ryzyka przeprowadzanych zgodnie z prawem Unii.

⁽¹⁾ O ocenach ryzyka na różnych szczeblach administracji, opracowywanych przez różne podmioty w zależności od przypadku, mowa na przykład w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylającej dyrektywy Rady 2008/114/WE (Dz.U. L 333 z 27.12.2022, s. 164); rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylenia decyzji nr 1082/2013/UE (Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26); dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 1); dyrektywie 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27).

⁽²⁾ Odpowiednie fundusze unijne to na przykład Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, fundusze polityki spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Instrument Wspierania Technicznego, program „Horyzont Europa” i program LIFE.

⁽³⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie unijnego mechanizmu ochrony ludności (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924).

⁽⁴⁾ Ogólnounijne oceny ryzyka obejmują na przykład europejską ocenę ryzyka związanego z klimatem, w nawiązaniu do pkt 14 dokumentu „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu”, COM(2021) 82 final z 24 lutego 2021.

Ocena ryzyka na poziomie Unii powinna opierać się na lepszej identyfikacji i analizie międzysektorowej kluczowych i pojawiających się zagrożeń, ich skutków kaskadowych, szczególnie narażonych lub podatnych na zagrożenia obszarów i grup oraz uwzględniać obszary w Unii narażone na podobne ryzyka.

Państwa członkowskie powinny w dalszym ciągu ulepszać ocenę ryzyka, stosownie do potrzeb, na poziomie krajowym i niższym oraz w odniesieniu do ryzyka transgranicznego. Oceny ryzyka w państwach członkowskich powinny opierać się na podejściu uwzględniającym wiele rodzajów ryzyka. Państwa członkowskie powinny uwzględnić przegląd pojawiającego się ryzyka oraz ocenę ryzyka transgranicznego, skutków zmiany klimatu i skutków kaskadowych. Oceny ryzyka na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i transgranicznym w obszarze ochrony ludności powinny opierać się na ocenach ryzyka przeprowadzanych w powiązanych obszarach polityki, a także je wspierać.

1.3 Zwiększenie **zdolności przewidywania**:

Oprócz przygotowania scenariuszy zagrożeń państwa członkowskie i Komisja powinny dodatkowo wzmocnić działania w zakresie prognozowania i przewidywania ryzyka, takie jak analiza sytuacji, analizy i badania, aby umożliwić wczesną identyfikację obecnych i nowych zagrożeń i wyzwań oraz wspierać podejmowanie działań adaptacyjnych, działań zapobiegawczych lub działań w zakresie gotowości na wypadek zbliżających się zakłóceń.

1.4 Udoskonalenie **planowania zarządzania ryzykiem**:

Komisja powinna zapewnić, by ocena potrzeb i braków unijnego mechanizmu opierała się na międzysektorowych scenariuszach i ocenach ryzyka oraz na podejściu uwzględniającym wiele rodzajów ryzyka.

Państwa członkowskie powinny zapewnić, by strategie, ramy lub plany zarządzania ryzykiem na poziomie krajowym i – w stosownych przypadkach – odpowiednim niższym poziomie opierały się na podejściu uwzględniającym wiele rodzajów ryzyka. Strategie, ramy lub plany powinny opierać się na odpowiednich scenariuszach i współpracy transgranicznej i międzysektorowej oraz powinny zapewniać przystosowanie, zapobieganie i gotowość.

Państwa członkowskie powinny w dalszym ciągu opracowywać plany zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zagrożeń transgranicznych w oparciu o lepszą współpracę na obszarach transgranicznych.

W tym celu Komisja i państwa członkowskie powinny uwzględnić, w stosownych przypadkach, skutki zmiany klimatu, kaskadowe skutki klęsk i katastrof oraz szczególne potrzeby grup szczególnie wrażliwych.

1.5 Zwiększenie zdolności organów ochrony ludności do **opracowywania działań zapobiegawczych**:

Organy ochrony ludności państw członkowskich powinny zintensyfikować swoje działania zapobiegawcze, w tym działania polegające na „lepszej odbudowie” ⁽²⁾ w następstwie klęsk i katastrof, aby osiągnąć wysoki poziom ochrony przed klęskami i katastrofami.

Unijny cel w zakresie odporności na klęski i katastrofy nr 2: Przygotowanie – zwiększenie świadomości ryzyka i gotowości społeczeństwa

Świadome ryzyka i przygotowane społeczeństwo to kluczowy element odporności na klęski i katastrofy, ponieważ osoby fizyczne i społeczności są często pierwszymi ofiarami i pierwszymi osobami, które reagują na klęski i katastrofy. Świadomość społeczna w zakresie zagrożeń oraz wystarczająca wiedza na temat sposobów zapobiegania klęskom i katastrofom, przygotowania się i reagowania znacznie ograniczają negatywne skutki klęsk i katastrof. Należy zwiększyć wiedzę społeczeństwa na temat zagrożeń związanych z klęskami i katastrofami oraz na temat środków zapobiegania klęskom i katastrofom; poprawić obronę własną, zachowanie i gotowość jednostek i społeczności w obliczu klęsk i katastrof oraz wspierać kulturę zapobiegania ryzyku i zaufania do organów ochrony ludności. Przy wsparciu Komisji państwa członkowskie powinny zintensyfikować publiczne działania komunikacyjne w celu uwzględnienia aspektów zapobiegania klęskom i katastrofom i gotowości na wypadek ich wystąpienia w codziennym życiu obywateli oraz promować zaangażowanie obywatelskie i dobrowolne inicjatywy na rzecz zapobiegania klęskom i katastrofom i zapewnienia gotowości na wypadek ich wystąpienia. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny współpracować z organami lokalnymi i regionalnymi, partnerami, w tym z sektorem prywatnym i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, również w kontekście transgranicznym.

Cel: Znaczne zwiększenie do 2030 r. poziomu świadomości ryzyka związanego z klęskami i katastrofami oraz gotowości społeczeństwa Unii w każdym z państw członkowskich.

Aby wspierać i monitorować realizację tego celu, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

⁽²⁾ „Lepsza odbudowa” po klęsce lub katastrofie oznacza, że uwzględnia się ewentualne zapobieganie kolejnym klęskom i katastrofom, zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami, ekologizację oraz inne zasady i cechy projektu zrównoważonego rozwoju, a nie tylko odbudowuje w taki sam sposób, jak przed klęską.

Cele szczegółowe

2.1 Zwiększenie **ogólnego poziomu świadomości ryzyka**:

Państwa członkowskie powinny dalej rozwijać strategie podnoszenia świadomości ryzyka i zintensyfikować działania na rzecz podnoszenia świadomości ryzyka, zapewniając tym samym, aby wśród społeczeństwa wzrósł poziom świadomości ryzyka w zakresie ryzyka regionalnego i kluczowego ryzyka krajowego. Strategie podnoszenia świadomości ryzyka powinny w stosownych przypadkach obejmować również mieszkańców sezonowych.

Komisja powinna wspierać działania państw członkowskich w zakresie podnoszenia świadomości ryzyka i w stosownych przypadkach uzupełniać je działaniami zwiększającymi świadomość ryzyka na poziomie Unii.

— Do 2030 r. 90 % ludności Unii ⁽⁶⁾ powinno być w wysokim stopniu świadome ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami w swoim regionie.

2.2 Zwiększenie **publicznego dostępu do informacji o ryzyku związanym z klęskami lub katastrofami**:

Organy Unii i państw członkowskich powinny zapewnić ludności Unii łatwy dostęp do informacji na temat ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami i ich możliwych skutków.

Przekazując informacje o ryzyku związanym z klęskami lub katastrofami, organy Unii i państw członkowskich powinny uwzględnić szczególne potrzeby i okoliczności grup szczególnie wrażliwych i osób z niepełnosprawnościami.

2.3 Zwiększenie **świadomości społeczeństwa i przyjęcie środków zapobiegania ryzyku oraz środków służących gotowości społeczeństwa**:

Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby społeczeństwo, w tym grupy szczególnie wrażliwe i osoby z niepełnosprawnościami, lepiej znało środki zapobiegania ryzyku i działania, jakie może podjąć w obliczu najczęstszych klęsk i katastrof. W związku z tym odsetek ludności, która przyjęła środki zapobiegania i gotowości, powinien wzrosnąć.

Komisja powinna wspierać działania państw członkowskich w zakresie zapobiegania ryzyku i gotowości publicznej oraz uzupełniać je odpowiednimi działaniami na poziomie Unii.

2.4 Wzmocnienie **kultury zapobiegania ryzyku** w społeczeństwie:

w tym celu państwa członkowskie powinny podjąć następujące działania:

- a) zapewnienie wśród społeczeństwa szerszej wiedzy na temat zapobiegania zagrożeniom, zwiększenie zaufania do właściwych organów ochrony ludności oraz pogłębienie zrozumienia misji ochrony ludności;
- b) zapewnienie, by ludność była w stanie ocenić wiarygodność informacji o ryzyku związanym z klęskami lub katastrofami, w tym zidentyfikować wiarygodne źródła takich informacji i ostrzeżeń;
- c) zwiększenie zaangażowania społeczeństwa i udziału wolontariuszy w ochronie ludności.

Komisja powinna wspierać działania państw członkowskich w celu wzmocnienia kultury zapobiegania ryzyku oraz uzupełniać je odpowiednimi działaniami na poziomie Unii.

Unijny cel w zakresie odporności na klęski i katastrofy nr 3: Ostrzeżenie – wzmocnienie wczesnego ostrzeżenia

Skuteczne systemy wczesnego ostrzeżenia i monitorowania mają kluczowe znaczenie dla przewidywania klęsk i katastrof oraz przygotowania się na wypadek ich wystąpienia. Pomagają one organom publicznym i osobom zagrożonym klęskami i katastrofami zareagować w odpowiednim czasie w celu zminimalizowania urazów, ofiar śmiertelnych, szkód materialnych oraz zniszczeń środowiska i dziedzictwa kulturowego. Systemy wczesnego ostrzeżenia powinny być regularnie oceniane i ulepszone na poziomie Unii i w państwach członkowskich. Należy wzmocnić kluczowe funkcje systemów wczesnego ostrzeżenia, takie jak prognozowanie, wykrywanie, monitorowanie zagrożeń i ich skutków oraz szybkie i zrozumiałe ostrzeżenie ludności, w tym grup szczególnie wrażliwych. Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) powinno aktywnie wspierać państwa członkowskie i pomagać organom ochrony ludności w przeprowadzaniu na żądanie szybkich ocen skutków wykrytych lub prognozowanych zdarzeń.

Cel: Zwiększenie do 2030 r. skuteczności i interoperacyjności systemów wczesnego ostrzeżenia w Unii w celu umożliwienia szybkiej i skutecznej reakcji na klęski i katastrofy oraz uniknięcia lub ograniczenia ich negatywnych skutków, ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie wczesnego ostrzeżenia o zagrożeniach mających skutki transgraniczne i o kluczowych zagrożeniach krajowych.

⁽⁶⁾ Na podstawie definicji ludności zawartej w badaniach Eurobarometr w dziedzinie ochrony ludności: osoby zamieszkałe w państwach członkowskich mające przynajmniej 15 lat.

Aby wspierać i monitorować realizację tego celu, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe

3.1 Poprawa zdolności w zakresie **prognozowania, wykrywania i monitorowania**:

Komisja, w szczególności Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego, odpowiednie agencje Unii i państwa członkowskie powinny zwiększyć swoje zdolności w zakresie prognozowania, wykrywania i monitorowania zagrożeń i skutków, w tym poprzez lepszą koordynację ryzyka transgranicznego oraz lepszą integrację i interoperacyjność systemów.

Systemy wykrywania i prognozowania powinny w stosownych przypadkach uwzględniać kwestie związane ze zmianą klimatu i degradacją środowiska.

3.2 Udoskonalenie systemu **ostrzegania ludności**:

Państwa członkowskie powinny wzmocnić swoje systemy ostrzegania ludności, aby umożliwić lepszą komunikację w zakresie ryzyka, sytuacji nadzwyczajnych i kryzysowych na temat przewidywanych skutków i na temat działań, które należy podjąć. Należy wspierać koordynację między zainteresowanymi organami i służbami. Należy jasno określić przepływy informacji i obowiązki. Ostrzeganie ludności w państwach członkowskich powinno opierać się na wzmocnionych mechanizmach ostrzegania w przypadku klęsk transgranicznych.

Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby procedury ostrzegania ludności uwzględniały potrzeby dotyczące wielojęzyczności, sprzyjały włączeniu społecznemu i były dostosowane do konkretnych potrzeb grup szczególnie wrażliwych, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Ostrzeżenia powinny docierać do zagrożonej populacji w sposób szybki i skuteczny.

Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby publiczne sygnały ostrzegawcze i komunikaty były zrozumiałe dla społeczeństwa.

Unijny cel w zakresie odporności na klęski i katastrofy nr 4: Reagowanie – zwiększenie zdolności reagowania Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności

Coraz częściej pojawiają się wnioski o pomoc, a potrzeby w zakresie reagowania stają się coraz bardziej zróżnicowane. Unijny mechanizm powinien być przygotowany do tego, by reagować na pojawiające się zagrożenia i prawdopodobny wzrost liczby klęsk transgranicznych, które wywołują skutki w kilku państwach. Należy zatem wzmocnić unijny mechanizm zasobami odpowiedniego rodzaju i w odpowiedniej ilości, aby nadal skutecznie wspierać państwa członkowskie w reagowaniu na klęski i katastrofy przekraczające zdolności krajowe. Potrzeby unijnego mechanizmu w zakresie zdolności reagowania powinny być regularnie poddawane przeglądowi. W razie potrzeby Komisja powinna wraz z państwami członkowskimi kontynuować zwiększanie odpowiednich zdolności reagowania w ramach europejskiej puli ochrony ludności i rescEU.

Cel: Dalsze rozwijanie do 2024 r. zdolności reagowania unijnego mechanizmu w zakresie usług poszukiwawczo-ratowniczych oraz w zakresie reagowania na pożary roślinności, powódzie, zdarzenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBRJ) oraz zagrożenia zdrowia. Cel ten i jego cele szczegółowe będą nadal rozszerzane w perspektywie do 2024 r., a w obszarach takich jak tymczasowe schronienie, dostawy energii w sytuacjach nadzwyczajnych i transport będą przewidziane dodatkowe zdolności.

Aby wspierać i monitorować realizację tego celu, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe ⁽⁷⁾

4.1 W obszarze **reagowania na pożary roślinności** ⁽⁸⁾:

Unijny mechanizm powinien być w stanie jednocześnie reagować na potrzeby przynajmniej w sześciu państwach członkowskich, w których zdolności krajowe są przeciążone, za pomocą zdolności w zakresie gaszenia pożarów lasów z powietrza, przez co najmniej 1 dzień i maksymalnie 7 dni.

⁽⁷⁾ Określenie celów szczegółowych opiera się na minimalnych wymogach technicznych dotyczących zdolności reagowania w danych obszarach, jak określono w odpowiednich decyzjach wykonawczych Komisji, a także na doświadczeniach operacyjnych i informacjach zwrotnych ekspertów państw członkowskich na temat rozmieszczenia tych zdolności.

⁽⁸⁾ Ze względu na problemy związane z produkcją oczekuje się, że zdolność w zakresie gaszenia pożarów lasów z powietrza powinna zostać w pełni osiągnięta do 2030 r.

Oprócz tego unijny mechanizm powinien być w stanie jednocześnie reagować na potrzeby przynajmniej w czterech państwach członkowskich, w których zdolności krajowe są przeciążone, za pomocą lądowych zdolności gaszenia pożarów roślinności, przez co najmniej 7 dni i maksymalnie 14 dni.

Unijny mechanizm powinien ponadto być w stanie rozmieścić przeciwpożarowe zespoły doradcze i oceniające zajmujące się doradztwem taktycznym w odpowiedzi na dwa jednoczesne wnioski o pomoc w związku z pożarami roślinności.

4.2 W obszarze **reagowania na powodzie**:

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na powodzie dotyczące co najmniej trzy państwa członkowskie, w których zdolności krajowe są przeciążone. Taka reakcja powinna obejmować co najmniej łączną zdolność do odpompowania przynajmniej 20 000 m³ wody na godzinę przez okres do 21 dni.

Unijny mechanizm powinien również być w stanie zapewnić zabezpieczenie przeciwpowodziowe, gospodarowanie odpadami, ocenę zapór wodnych oraz operacje poszukiwawczo-ratownicze w sytuacji powodziowej.

4.3 W obszarze **usług poszukiwawczo-ratowniczych**:

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie prowadzić operacje poszukiwawczo-ratownicze w co najmniej czterech państwach członkowskich w różnych środowiskach i w przypadku różnych rodzajów klęsk i katastrof. Taka reakcja obejmuje operacje trwające 24 godziny dziennie przez 7 dni w średnich miejskich warunkach poszukiwawczo-ratowniczych oraz przez 10 dni w trudnych miejskich warunkach poszukiwawczo-ratowniczych.

Powinna istnieć możliwość rozmieszczenia dodatkowych zdolności na potrzeby konkretnych operacji poszukiwawczo-ratowniczych na obszarach górskich i w jaskiniach, a także ekspertów w dziedzinie wulkanologii, sejsmologii, oceny zapór wodnych i inżynierii strukturalnej.

4.4 W obszarze **reagowania na wydarzenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe**:

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na wnioski trzech państw członkowskich dotyczące konieczności dekontaminacji przez co najmniej 14 kolejnych dni, w odniesieniu do 500 osób, w tym 50 rannych, 15 000 m² powierzchni zewnętrznych i 200 m² powierzchni wewnętrznych na godzinę, z założeniem, że dekontaminacja może być prowadzona z wykorzystaniem wody; obejmuje to również zdolność do dekontaminacji krytycznego wyposażenia lub dowodów.

Oprócz tego unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na wnioski dwóch państw członkowskich dotyczące monitorowania promieniowania jonizującego przez co najmniej 10 kolejnych dni w odniesieniu do 100 osób, 10 pojazdów, 10 000 m² powierzchni zewnętrznych i 1 000 m² powierzchni wewnętrznych na godzinę.

Należy ponadto zagwarantować, by unijny mechanizm miał zdolność do zapewnienia konkretnego doradztwa w zakresie CBRJ poprzez rozmieszczenie lub „sięganie na zaplecze”.

4.5 W obszarze **reagowania w nagłych przypadkach zagrożenia zdrowia** ^(*):

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na wnioski trzech państw członkowskich dotyczące potrzeby leczenia przez co najmniej 2 tygodnie łącznie 800 pacjentów ambulatoryjnych dziennie, za pośrednictwem zespołu ratownictwa medycznego typu 1 (EMT1): modułów ambulatoryjnych medycznych świadczeń ratunkowych, oraz ustanowienia bloków operacyjnych dla 60 pacjentów hospitalizowanych, za pośrednictwem zespołu ratownictwa medycznego typu 2 (EMT2): modułów szpitalnych zabiegów chirurgicznych w nagłych wypadkach. Taka reakcja obejmuje minimalną zdolność do przeprowadzenia 45 drobnych operacji chirurgicznych dziennie przez 2 tygodnie.

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na wnioski pięciu państw członkowskich dotyczące potrzeb w zakresie ewakuacji medycznej, przy czym łączna liczba pacjentów powinna wynosić 24 osoby korzystające z intensywnej opieki medycznej i 200 osób niekorzystających z intensywnej opieki medycznej dziennie, a także sześciu pacjentów cierpiących na choroby wysoce zakaźne dziennie przez maksymalnie 14 dni.

Unijny mechanizm powinien co najmniej być w stanie jednocześnie zareagować na wnioski trzech państw członkowskich dotyczące mobilnych analiz laboratoryjnych, w tym potencjalnych zdolności CBRJ, przy łącznej zdolności 150 próbek dziennie przez okres nieprzekraczający 14 dni.

(*) Cele w zakresie reagowania w nagłych przypadkach zagrożenia zdrowia nie obejmują zdolności rescEU w ramach EMT2, która jest w trakcie opracowywania i ma być w pełni operacyjna po 2024 r.

Unijny mechanizm powinien ponadto zapewniać, we współpracy z Urzędem ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia (HERA), dostępność medycznych środków przeciwdziałania o krytycznym znaczeniu, w szczególności środków terapeutycznych i wyrobów medycznych, oraz dostęp do nich, aby przeciwdziałać poważnym transgranicznym zagrożeniom zdrowia.

Unijny mechanizm powinien również być w stanie zapewnić konkretne doradztwo w zakresie zdrowia publicznego i epidemiologii poprzez rozmieszczenie odpowiednich ekspertów w terenie lub, w stosownych przypadkach, „sięganie na zaplecze”.

Unijny cel w zakresie odporności na klęski i katastrofy nr 5: Zapewnienie bezpieczeństwa – zapewnienie solidnego systemu ochrony ludności

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) i organy ochrony ludności w państwach członkowskich powinny nadal wzmacniać ciągłość działania. Powinny one ponadto dostosować swoje plany ciągłości działania na wypadek wystąpienia międzysektorowych klęsk transgranicznych. W tym celu ERCC i organy ochrony ludności w państwach członkowskich powinny zapewnić współpracę międzysektorową i transgraniczną oraz wspierać partnerstwa z partnerami takimi jak sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie i organizacje wolontariackie. Unijny mechanizm powinien wspierać przeprowadzanie testów warunków skrajnych w celu sprawdzenia ciągłości działania centrów operacji w sytuacjach nadzwyczajnych oraz współpracować z państwami członkowskimi w zakresie działań następczych związanych z wyciągniętymi wnioskami i zaleceniami.

Cel: Zapewnienie do 2027 r. ciągłości działania ERCC i partnerów ds. ochrony ludności w państwach członkowskich oraz utrzymanie ich podstawowych funkcji, w tym w poważnych okolicznościach, w których występują klęski i katastrofy o kaskadowych skutkach międzysektorowych i transgranicznych, jednocześnie i powtarzające się klęski i katastrofy, przedłużające się sytuacje nadzwyczajne i nowe pojawiające się ryzyko związane z klęskami lub katastrofami.

Aby wspierać i monitorować realizację tego celu, należy dążyć do osiągnięcia następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe

5.1 Poprawa zdolności do planowania ciągłości działania:

ERCC i partnerzy z państw członkowskich powinni regularnie dokonywać przeglądu planów i procedur, aby były one bardziej elastyczne i dostosowane do spodziewanych skutków obecnych i przyszłych klęsk i katastrof. Plany i procedury powinny opierać się na scenariuszach i analizie skutków. Powinny, w stosownych przypadkach, obejmować takie kwestie jak: zarządzanie personelem, regularne szkolenia i ćwiczenia, zarządzanie łańcuchem dostaw i zapotrzebowanie na sprzęt, gromadzenie zapasów, wykorzystanie nadmiarowych zdolności, odporność i bezpieczeństwo systemów technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT).

5.2 Poprawa zdolności koordynacji międzysektorowej:

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego i jego partnerzy z państw członkowskich powinni:

- a) wzmocnić współpracę międzysektorową i interoperacyjność procedur, aby umożliwić szybkie, skuteczne i efektywne zwiększanie skali środków reagowania przez właściwe organy ochrony ludności, inne odpowiednie służby i partnerów, w tym, w stosownych przypadkach, dostawców usług podstawowych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, wolontariuszy i środowisko akademickie;
- b) utrzymywać i tworzyć międzysektorowe sieci i uzgodnienia między organami i odpowiednimi partnerami w okresach pomiędzy klęskami lub katastrofami.

5.3 Poprawa zdolności koordynacji transgranicznej:

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego i jego partnerzy z państw członkowskich powinni:

- a) zintensyfikować współpracę transgraniczną i zwiększyć interoperacyjność procedur, systemów i narzędzi w celu umożliwienia sprawnej i skutecznej wymiany informacji, ułatwienia operacyjnego wsparcia dla decyzji i wsparcia państwa przyjmującego;
- b) utrzymywać i tworzyć uzgodnienia transgraniczne między organami ochrony ludności i innymi właściwymi służbami.

5.4 Poprawa zdolności w zakresie **komunikacji i zarządzania informacjami** na temat ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami:

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego i jego partnerzy z państw członkowskich powinni:

- a) zwiększyć interoperacyjność systemów i procedur wspierających reagowanie w zakresie ochrony ludności oraz koordynację środków reagowania między właściwymi organami i partnerami;
- b) zapewnić, aby systemy i procedury komunikacji i zarządzania informacjami wspierały spójną komunikację w zakresie ryzyka oraz w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych między właściwymi organami oraz z odpowiednimi partnerami zewnętrznymi.

5.5 Poprawa zdolności do przeprowadzenia **oceny po klęsce lub katastrofie**:

Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego i jego partnerzy z państw członkowskich powinni:

- a) systematycznie wyciągać wnioski po klęskach i katastrofach. Wyciągnięte wnioski powinny obejmować cały cykl zarządzania klęskami i katastrofami (zapobieganie, gotowość, reagowanie i odbudowa). Wyciągnięte wnioski powinny obejmować organy ochrony ludności oraz, w stosownych przypadkach, inne właściwe organy, służby i partnerów zaangażowanych w zarządzanie ocenianą klęską lub katastrofą;
 - b) zapewnić, aby wyciągnięte wnioski były odpowiednio rozpowszechniane i wdrażane w całym cyklu zarządzania klęskami i katastrofami.
-